

## که مال گهیت له "ولاتی چهتهکان" دا.

خهتاب سابیر — ئوسترالیا

16-01-2006

[khatabs@hotmail.com](mailto:khatabs@hotmail.com)

کوردستان ولاتی چهتهکان، یان ولاتی ریگرهکان ئه مه وتاریکی سیاسی جهستین رایموندۆ ( Justin Raimondo )<sup>1</sup> نووسه‌ری چالاکى ئەنتى شه‌ره له ویب سایتى ( [www.antiwar.com](http://www.antiwar.com) ) ، له مه‌پ دۆزى دکتۆر که مال سه‌یید قادر نووسیویه‌تى. وتاره‌که به‌زمانى ئینگلیزییه، سه‌ره‌پای هه‌ندى زانیاری ورد له‌سه‌ر دۆزى کورد به‌گشتى ، که‌وتووته هه‌ندى هه‌له‌ی گه‌وره‌شه‌وه . وێرای چاکى و خراپى وتاره‌که و به‌هه‌ر ئه‌گه‌ریکه‌وه له راستییدا رمانیکی قوول هه‌لده‌گرئ.

دۆزى د.که مال سه‌یید قادر تا دیت ره‌هه‌ندیکی قوولتر و مه‌ودایه‌کی نیوده‌وله‌تیی فراوانتر له‌خۆ ده‌گریت. ئه‌م شه‌پۆله پرۆتیس‌ت و ریسواکردنه‌ کی لێ به‌رپرسیاره و کى زیانمه‌نده ، کیش لێ به‌هره‌مه‌نده ؟ ، ئه‌وه باسیکی به‌ربلاوه و شروقه‌کردنی پیوه‌ندی به‌م باسه‌وه نییه ، ته‌نها به‌ کورتیی به‌رسه‌رنجی ده‌دات . به‌لام ئه‌م نووسینه پێ وایه له سه‌رجه‌مى هاوکیشه‌کاندا و له‌کو‌تایی نیشته‌وه‌ی ئه‌م لافاوی بیزاریی له‌ده‌سه‌لات و دادگا و یاسا و له ئه‌و کولتووره به‌عسیانه‌یه‌ی که 30 سال زیندانی دژ به‌ نووسه‌ریک کرده په‌یامی چاوترساندنێ که‌سانى تر، ته‌نها و ته‌نها پارتیی دیموکراتی کوردستان و سه‌ردارانی سه‌ره‌کیی ئه‌م پارتیه به‌رپرسیارن و

---

<sup>1</sup> - [www.antiwar.com/justin/?articleid=8361](http://www.antiwar.com/justin/?articleid=8361)

ھاوکات زیانبار دەبن و بەپیچەوانەوہ لە درێژ ماوەدا گەلی کورد لەو کولتورە نامرۆقانەییە ، لەو کولتورە خێڵەکیی و مامەڵە نایاساییە تاسەر ئیسقانە، دژ بە بنەماکانی دیموکراسیی و مافی مرۆف خۆی دەتەکیی .

جەستین رایمۆندۆ ، وەک نووسەرێکی دژی شەپۆ دژی ھەژموونی ( Hegemony = ھیجەمەنی ) ئەمێریکا ، پەنا بۆ ھەستیارتەریی دێ دەبات بۆ لێدانی سیاسەتەکانی ئەمێریکا لە عێراق و کوردستاندا . وتارەکیی ئەو بەسەلیقەییەکی زۆرەوہ دەست بۆ تاک تاکي ھەوال و رێپۆرتاژەکان دەبات. بۆ خوینەری رۆژئاوایی بەگشتیی و بەتایبەتییش لەرووی ئاکادیمیک بوونەوہ ئەم جۆرە نووسینانە زۆرتەریی بپوای خەڵک رادەکییشن .

رایمۆندۆ زۆر بەشێنەیی و لەرووی سیاسیی و یاساییەوہ دەیسەلمینی ، کە کوردستان شوینییکە یاسا و مافی مرۆفی تیدا نییە و چەتەستانیکی سامناکە و مرۆفیک لەسەر رەخنەگرتن و دەستریژییکردن بۆ سەر سەرۆک " تەنھا بە وشە " بۆ سیی سال دەخزینریتە ژوورەوہ . دەیسەلمینی ئەوہی لەکوردستاندا ھەییە یاسا نییە جگە لە یاسای میلیشیا نەبی . لێرەدا رایمۆندۆ توورەیی گەیشتووہتە ئاستیک کە دۆ و دۆشاو تیکەل دەکات و وەک ھەموو ئەو تورکمانە شۆفینیست و عەرەبە ناسیۆنالیستانەیی کە دژایەتی مافە رەواکانی گەلی کورد دەکەن ، بیر دەکاتەوہ .

ئەو دەنووسییت "کوردەکان لەشاری کەرکوکدا پاکتاوی رەگەزیی دەکەن " . ئەم ئاماژە سامناکە لە دووتویی وتاریکی سیاسیدا پێچراوہتەوہ و بۆ داکوکییکردن لەدەکەمال سەییید قادر نووسراوہ . ئەمەش بۆ خوینەریک کە ئاگای لەھەلومەرجی کەرکوک نییە ، زۆر بەئاسانیی بەگوێیدا دەچێ . کەواتە کاتییک پەيامی زیندانییکردنی دکتۆریکی زانکۆ بەپەرۆشییەوہ رادەگەییەنییت و ئالوودەیی دەکات

له گه‌ل درۆیه‌کی له‌و چه‌شنه‌ی که کورده‌کان پاکتاوی ره‌گه‌زی ده‌که‌ن دژ به‌نه‌ته‌وه‌کانی تر له‌که‌رکوکدا... که‌س به‌رپرسیار نییه له‌م درۆ گه‌وره‌یه‌ی به‌رامبه‌ر به‌کورد ده‌کری ، جگه له‌و لۆژیکه دواکه‌وتوو خه‌له‌کییه‌ی منجری ده‌کات له‌سه‌ر گلدانه‌وه‌ی د. که‌مال له‌زیندانه‌کانی پارتییدا .

پرسیار ئه‌وه‌یه ، ئایا کێ به‌رپرسیاره له‌م سکاندا‌له سیاسی و یاساییه به‌سه‌ر پارتییدا هاتوو، کێ به‌رپرسیاره له به‌رپه‌خستنی ئه‌و که‌مه‌په‌ینه به‌رباله‌وه‌ی سه‌رتاسه‌ری دنیا بۆ ئازادکردنی د. که‌مال سه‌یید قادر و ریسواکردنی سیسته‌می سیاسی و دادگایی کوردستان ، کێ به‌رپرسیاره له نووسینی سه‌دان وتار به‌زمانی کوردیی ، عه‌ره‌بیی، ئینگلیزی و چه‌ندین زمانی تر دژ به‌ سیاسه‌تی سه‌رکوتکردن و رفاندن و چه‌ته‌کانی یاسا له‌کوردستاندا ، جگه له‌ پارتیی و ئه‌و ئاوه‌زه پاتیارکییه‌ی پێی وایه تابوو‌ه‌کان و پیروزییه ئه‌فسانه‌کانی کولتوری باوکسالاری و سه‌رۆک خه‌له‌کان ده‌بی‌ت له سه‌روو هه‌موو شتی‌که‌وه دابنرێن .

له‌شوینێکی تری نووسینه‌که‌ی رایمۆندۆدا کوردستان به‌ولا‌تیکی کلێپتۆکراسی ( Cleptocracy )<sup>2</sup> ئه‌ژمارد ده‌کری، ئاخ‌ر به‌پاستیی چ وشه‌یه‌کی جوانتر له کلێپتۆکراسی ده‌توانی ئه‌و هه‌موو دزی و چه‌ته‌یی و گه‌نده‌لییه سیاسی و ئیداری و یاساییه دوو له‌ته هه‌ریمه‌که‌ی چه‌ته‌ستان شروقه بکات ؟ هه‌ریمێکی کلێپتۆکراسی م‌رۆقیکی 30 سال تیدا به‌زیندان سپێردراوه به‌لام یه‌ک دێر له‌ برپاری ئه‌و دادگاییه کولتور به‌عسییه ده‌ستنه‌که‌و‌یت جگه له‌پشت‌راست‌کردنه‌وه‌ی چه‌ندین باره‌ی له‌لایه‌ن ئه‌و وه‌زیری مافی م‌رۆقه‌ی له‌بری دا‌کوکیکردن له‌ قوربانیی ، پا‌کانه بۆ ده‌سه‌لات ده‌کات . ئه‌م دۆکیومینت ده‌ستنه‌که‌وتنه جگه له‌تراژیدیای یاسا و

<sup>2</sup> -- کاراکته‌ری ئه‌و ده‌وله‌تانه‌ی که سه‌راپا نف‌ر ب‌وونه له‌گه‌نده‌لی و دزی و راو‌پووتدا...

تهنگزهی داد و سهرهپۆیی دهسهلات و گهندهلییهکی گشتگیر زیتر ، چ لیكدانهوهیهکی ترههدهگری.

ئایا بێدهنگی بهشهکهی تری دهسهلات ( ینک ) خۆی لهخۆیدا بهشدارییکردن نییه له سیاسهتی رفاندن و بیسهروشوینکردنی ئهو پیشیلکارییهی ئازادیی که ئهمپۆ پارتیی کاری پێدهکات ؟ لهکاتیئدا ساتلایتی (سهتهلایتی ) کوردستان و وتهبیژی سهروک وهزیرانی پارتیی و وهزیری مافی مرقۆی پارتیی و چهندین نووسهری پارتیی بهئاشکرا و روو بهمیدیا قسهیان لهسهر دۆزی دهکهمال کردوه، کهچی ینک و میدیاکانی و کادره سۆشیال دیموکراتهکانی له سووپری متبوندان و هیچ گالهیکیان نییه . ههروهها ئهم تراژیدیای بێدهنگییه لهمهپ ئهم دۆزه سامناکهدا زۆربهی حیزبه کوردییهکانی کوردستانی گرتووتهوه، ئهگهرهکانیش تهنها کولتووری دووپوویی و ترسنۆکی و ههلهپرستی و پیکهوهخواردن و بۆیهکترپۆشین نهبی هیچ شتیکی تر نییه .

هاوکات رۆژنامهگهریی کوردیی سهربهخۆ جگه لهسهراب و درۆیهکی گهره و بالدار شتیکه بوونی راستهقینهی نییه . له نزیک بهسی مانگی رابردودا ههموو رۆژنامه بهناو سهربهخۆکان نهیانویرا کهموزۆر توخنی ئهم کهیسه بکهون . ههمووشیان زۆریان لهخۆیان دهکرد و بۆ شاردهنهوهی ترسنۆکی و ههلهپرستی و چاولهدهستبوونی دهسهلاتداران و خۆدزینهوه لهکیشهکه ، لیره و لهوی و لهژیر لیوهوه سووکایهتیان به دهکهمال کردوه و بهبیانووی ئهوهی جنیوفرۆشه ؟! خۆیان لهکیشهکه دزیووتهوه . له ناوهپۆکا رۆژنامهگهریی کوردیی گهرهترین شهرمهزاریی بۆخۆی تۆمارکرد له دۆزی کهمال گهیتدا . ئهوهی بهختیار کهریم <sup>3</sup>باسی دهکات لهمهپ فهرشفرۆشیی زۆر راسته، ئاخرا تا گهره هیزی جیهان "ئهمیریکا" بهدهنگ نههات ، رۆژنامهکانی کوردستان نوتقیان بهسترابوو، بهلام ههر

<sup>3</sup> - [www.dengkan.com/doc/2006/1/baxtyarKarim14.pdf](http://www.dengkan.com/doc/2006/1/baxtyarKarim14.pdf)

که ئەمێریکا دەنگی هەڵبەری ، رۆژنامەی هەوال نیو لاپەرەیی بۆ دۆزی د. که مال سەبید قادر تەرخانکرد<sup>4</sup> و لەمەودواش دەبیّت سەیری فرکان فرکانی تر بکەین .

لەشوێنێکی تردا وروژاندنی ئەو پرسیارەیی که باجدەرانی ( Taxpayers ) ئەمێریکا لە وتاری " کوردستان ولاتی چەتەستان " دا ، تاکس ( باج ) بەچی دەدەن ؟ هەستیارییەکی زۆری هەیه بۆ رۆژئاوا ، ئایا بەو جەنگەلستانەیی که مەروڤه رهخهنگه گرەکانی تیدا بیراز دەکرێن و سێی ساڵ لەزینداندن تۆبەکارییان پێدەکرێ ، لەکاتیکیدا بانگەشەکەرانی شەڕ لەبەرەیی جۆرچ دەبلیو بووشدا دەیانگوت عێراق دیموکراتیزە دەکەین . بەلام هەر ئەمانەیی تا ئێستا پەپێوه تە ناو رۆژنامەکانی جیهانییەوه بەسە بۆ ئەوێ رووی دزیوی دەسەلاتی کوردیی ئەوێندەیی تر ناشیرین بکات و سیاسەتەکانی ئەمێریکاش قیژەونتەر بکات ، که بەدلنیاپییهوه هیشتا لەسەرەتایداوە تا دیتیش گەرموگۆرتر دەبیّت . بەلێ هیچ شتێک دەنگدەری رۆژئاوایی توورە ناکات بەئەندازەیی ئەوێ که دەنگدەر بزانی پارەیی تاکسەکانیان لەسەرکوت و دژ بە مافی مەروڤ و کاری گەندەلێیدا خەرجەدەکرێت .

لەم پێتکەوه رای شەقامی گشتیی ئەمێریکی زۆر بەئاسانی دەجولێنرێ لەسەر ئەم جۆره گەندەلێیانەو تەواوی ئەو پێشەسازییە دەسەلاتی سیاسی کورد بەگشتیی و پارتنی بەتایبەتی بۆ ئاهورامەزداسازی و تەشوێکاریی لە بواری دیموکراسیی و مافی مەروڤ لەکوردستاندا دەیکات که جگە لە سەرابیکی ناو جەنگەلستان و چەتەستانەکەیی رایمۆندۆ زیتەر بەهایەکی تری نییه . جیگەیی خۆیەتی ئەم کارته سیاسییه بە هەند وەرگیگریّت و ناوەندەکانی بریاردان لە ئەوروپا

<sup>4</sup> - [www.hewal.org/pages/he/164-12.pdf](http://www.hewal.org/pages/he/164-12.pdf)

بەگشتىيى و برىتانيا بەتايىبەتئى و ھەروھە ئەمىرىكا و كانەدا و ئوسترالىا ، بەم دۆزە ئاشنا بکرىن .

زۆر گرنگە ئۆپۆزىسىۆنەکانى ئەم ولاتانە لەو گەلەکۆمەکییە و خیلچەتییەى کوردستان و تراژیدیای یاساو بەژیریپۆوەکردنى مافی مرۆف لە کوردستاندا بەوردی ئاگاداربکرىنەوہ . کاتیک گوشارى ديموکراتەکان بۆسەر کۆمارییەکان لەدۆسیەى عىراق تووندتر دەبیئەوہ ، دەکرى دۆسیەى کەمال گەیت بکرى بە گوشارىکى گەرەتر بۆ سکاندالى یاساو مافی مرۆف لەسەر کۆمارییەکان و جۆرج دەبلیو بووش ، ئەمەش راستەوخۆ لەلایەن کۆمارییەکانەوہ گوشارى تووندتر بۆ دەسەلاتدارانى پارتی دەهینیت .

دواى نزیک بەسى مانگ لە کەمال گەیت ، هیشتا ھەندى نووسەر و ئاکادىمستگەلیک کەخۆشبەختانە ژمارەیان لەپەنجەکانى دەست تیپەر ناکات ، دەمیان چەورکراوہ لەلایەن دەسەلاتەوہ یان پاساو بۆ بیدەنگیەکانى خویان و ترسنۆکیەکانى خویان دەهیننەوہ ھىرشى نەرەواو ترسنۆکانە بۆ سەر زیندانىیەک دەکەن ! . بەدلنیاىیەوہ کەسیش خۆزگەیان پى ناخوازى و ئیرەییان پى نابات کە لەو شوینە جوانانەدا ئۆقرەیان گرتووە . د.کەمال بەجنیوفرۆش و ئەھرىمەنیک دژ بە ئاساییشى نەتەوہی!! کورد وینا دەکەن و باسى ئەوہ دەهیننە پيشەوہ کە د.کەمال بوونى ئیسرائیلییەکانى داتاشیوہ لەکوردستاندا و بەقاقاوہ تەلفیسی پیدەکەن . ئاخۆ بەراست ئەو ویزدانە سەر چىیە وا لەم نووسەر و دکتۆرانە دەکات بەم خاکەسارییەوہ پاکانە بۆ رفاندن و دادگای حیزب و خیل بکەن ؟ جگە لە شاردنەوہى راستیەکان و چینی ئەفسانە بۆ بنەمالە سەردارەکانى دەسەلاتى کوردی و خۆلەپیشکردن نەبیئت .

وشەى پەپىت ( Puppet )<sup>5</sup> لە كۆلتوورى سىياسى رۆژئاوادا ، باوترىن وشەى بۆ ئەو سىياسەتمەدارانە بەكار دەھێنرێ كە لەلایەن كەسانى ترەو بە مەبەستى سىياسى و ئەجىندای تايبەت بەكار دەھێنرێن . باشتىن نموونە تۆنى بلىرى سەرۆك وەزىرانى برىتانىا و جۆن ھاوەردى سەرۆك وەزىرانى ئوسترالىا ، ھەردووکیان پەپىتى جۆرج دەبلىو بووشن و لەسالى 2003 ھەو سەدان ھەزار جار ئەم وشەى لەمىدىا جۆراوجۆرەكانى دنىادا بەكار ھێناو . لە راستىدا پەپىت رىكۆپەوان بەماناى "تووتكەسەگ " دىت . ئاى ئەم وشەى بەھەزار ئاو بشۆردرىتەو ھەو ئىنجا بە سەر كەردەى كى كورد بگوترێ ، دەسەلات ئەم جۆرە جنىو فروشانە پارچە پارچە ناكات ؟ . مەبەست ئەو نىيە ئەم كۆنترادىكتەى كوردستان و رۆژئاوا بەراورد بكرێن ، ئەو سالاڤى زۆر زۆرى دەوێت . لىرەدا مەبەست ئەو ئاكادىمىست و دكتورانەى لە رۆژئاوا دانىشتوون و پاكانە بۆ سەردارانى خىل دەكەن و بەئەندىشەى خۆيان د . كەمال ناشىرىن دەكەن ، ئەگەر بەجنىو فروشى لەقەلەم بەدەن ! و بىدەنگىيەكانى خۆشىان لەپەناو پەردەپۆش دەكەن .

لەتەتەلە كەردنى ئەم نووسىنەدا و لەچەپەردانى ھەموو ئەگەر پىشھاتەكاندا ، دۆزى د . كەمال سەيىد قادر و ئازادى ئەو بە پارانەو كپوزانەو بۆ دەسەلات بەدەست نايت ، ئىمە لەنىوان قوربانى و جەللاددا وەستاوین ، ھەر پاكانەى ك بۆ دەسەلات بەھەر شىوہى ك بىت خۆدزىنەوہى لەو ستمەى لەمافى مەرف كراو لەچەتەستاندا . ئازادى د . كەمال سەيىد قادر تەنھا بە چركەدەوہى گوشارە نىودەولەتییەكان بۆ سەر پارتى دەبىت ، كۆلتوورى دەست ماچكردن و كەوتن بەسەر كەوشى سەرۆك خىل و بردنى كەللە شەكر و ھىزە رۆنى خۆمالى و تەنەكە ھەنگوین بۆ دىوہ خانى سەرداران و گەران بەدواى پىاوماقوولە ماستاوپىيەكاندا بۆ تەكەردن بەسەرچوہ .

<sup>5</sup> - فىگەرى مەرف و ئاژەلە ، بەو كەسانە دەگوترىت كە بەكۆنترۆل كار دەكەن و ئاوەزىان بەدەست كەسانى ترەوہى . لەكوردىدا بەماناى تووتكەسەگ دىت .

هاوکات ئەم ناو زړاندنە ی پارتیی له ئاستی نیۆدەولەتیییدا کەس لێی بەرپرسیار نییه جگە لەو ئاوەزە کەلە رهقانه ی که کولتووری سەدان سال له مه و بهر به کارده هیئن ، پارتیی ده بیئت له ئەو راستییە ره هایه تی بگات ، نووسه ره کۆنه شیوعییەکان و په لۆسه کان، که ئیستا مۆل دراو ن له ده زگا کانی راگه یاندنی (پدک) دا و ده مپراستی پارتیین ، به هه ره موویان ناتوان قه ره بووی زیانی ئەو وتاره ی جه ستین رایمۆندۆ بکه نه وه ، ئەگه ره هه زار شاکاری پارانه وه بنووسن و هه زار درۆی شاخدار ی تریش به ده م د. که مالی دیل و ده ستبه سه ره وه بکه ن .

پارتیی ، درهنگ یان زوو ده گاته ئەو ئاکامه ی گلدانه وه ی د. که مال یه ک روژ زیتر له زینداندا ، باجیی سیاسیی و مۆپالیی زیتر وزیتر ده دات و هه ره ئیستا پارتیی و سه رکرده ده ستپۆیشته وه کانی ئەو حیزبه به شیوه ی میلیشییایه کی دابراو له جیهانی هاوچه رخ ، له نیۆه ندە نیۆدەولەتییه کانداینا کراون و ده کرین ، به تایبه تی له بواری مافی مرۆف و دیموکراسیییدا . ئەوانه یش به که مال گه یت و به ئەو پشتیوانییە گه و ره و پانو پۆره سه رتاسه رییه قه لسن بۆ ئازادیی د. که مال به پڕیوه یه و درێژه ی هه یه ، با ویژدانیان ئاسوده بکه ن ، د. که مال نه ک هه ره بوو به به رزترین هیما بۆ ئازادیی له کوردستاندا ، بگه ره بوو به سیمبولیکی جیهانیی و بوو به ئایکۆنیکی ئازادیی له پێک خراوه کانی مافی مرۆفدا دژ به کولتووری خێل و هۆزو به ره بابه کانی کوردستان . به لێ ئازادیی بۆ د. که مال سه یید قادر ، بۆ ئازاترین نووسه رو ئاکادیمستی کورد ده سه ندری ، وه رنا گیردری .

